

RENE DESCARTES

ANTOLOGIA DE TEXTOS

Text 1

El bon sentit o raó

El bon sentit és la cosa més ben repartida del món ja que tothom pensa estar-ne tan ben proveït que fins aquells qui són més difícils d'acontentar en qualsevol altra cosa no acostumen a desitjar-ne més del que tenen. En la qual cosa no és versemblant que tothom s'enganya, sinó que més aviat vol dir que el poder de judicar bé i de distingir el ver del fals – que és pròpiament el que anomenem bon sentit o raó- és per naturalesa igual en tots els homes i que, per tant, la diversitat de les nostres opinions no ve pas del fet que els uns siguin més racionals que els altres, sinó solament del fet que dirigim els nostres pensaments per vies diverses i no considerem les mateixes coses. Perquè no n'hi ha prou de tenir l'esperit bo: sinó que el principal és aplicar-lo bé.

Discurs del mètode I

Text 2

El mètode

Però, com un home que camina sol i a fosques, vaig a resoldre d'anar tan lentament i amb de tanta de circumspecció en totes les coses que, per bé que avancés, em guardés almenys de caure. Ni tan sols vaig voler començar a rebutjar completament cap de les opinions que s'havien pogut infiltrar en la meva creença sense haver-hi estat introduïdes per la raó, sense haver esmerçat abans el temps suficient a formar el projecte de l'obra que empenia i a cercar el veritable mètode per a arribar al coneixement de totes les coses de què fos capaç el meu esperit (...). Així, enlloc del gran nombre de preceptes de què es componia la lògica, vaig creure que en tindria prou amb els quatre següents, sempre que prenguéss la ferma i constant resolució de no deixar d'observar-los ni una sola vegada.

El primer era de no acceptar mai com a veritable cap cosa que no conegués amb evidència, és a dir, d'evitar curiosament la precipitació i de comprendre en els meus judicis res més que allò que es presentés tan clarament i distintament el meu esperit que no hi hagués cap ocasió de posar-ho en dubte.

El segon, de dividir cadascuna de les dificultats que examinés en tantes parts com fos possible i com requerís la seva millor solució.

El tercer, de conduir per ordre els meus pensaments, començant pels objectes més simples i més fàcils de conèixer per a ascendir a poc a poc, com per graus, fins al coneixement dels més compostos.

I en el darrer, de fer per tot enumeracions tan completes i revistes tan generals que adquirís la seguretat de no ometre res.

Discurs del mètode II

Text 3

L'afirmació del cogito

Fa molt de temps que havia observat que, pel que fa als costums, de vegades cal seguir opinions que sabem que són molt incertes com si fossin indubtables. Però, per tal com aleshores desitjava d'ocupar-me solament en la investigació de la veritat, vaig pensar que havia de fer tot el contrari i rebutjar com a absolutament fals tot allò en què pogués imaginar el menor dubte, a fi de veure si després d'això, no restaria quelcom en la meva creença que fos enterament indubtable. Així, puix que els sentits de vegades ens enganyen, vaig voler suposar que no hi ha res que sigui tal com ens ho fan imaginar (...). I, en fi, considerant que tots els pensaments que tenim estan desperts també ens poden venir quan dormim, sense que n'hi hagi aleshores cap de veritable, vaig a resoldre de fingir que totes les coses que fins aleshores havien entrat en el meu esperit no eren més veritables que les il·lusions dels meus somnis.

Però immediatament vaig advertir que, mentre volia pensar així que tot era fals, calia necessàriament, que jo que ho pensava fos alguna cosa. I observant que

aquesta veritat *jo penso, doncs jo sóc* era tan ferma i segura, que les suposicions més extravagants dels escèptics no eren capaces de fer-la trontollar, vaig pensar que podia admetre-la sense escrúpol com el primer principi de la filosofia que cercava.

Discurs del mètode IV

Text 4

Déu com a garantia del coneixement

Però, si no sabéssim que tot allò que hi ha en nosaltres de real i de vertader prové d'un ésser perfecte i infinit, per més clares i distintes que fossin les nostres idees, no tindriem cap raó que ens fes estar segurs que tenen la perfecció de ser vertaderes.

Discurs del Mètode

IV Text 5

La raó coneix l'extensió

Tanmateix, pot ser que les coses corporals no siguin tal com les percebem per mitjà dels sentits, ja que aquesta manera de percebre sovint és obscura i confusa; però cal reconèixer, com a mínim, que totes les coses que entenc amb claredat i distinció, és a dir –parlant en general-, totes les coses que són objecte de la geometria especulativa, estan realment en els cossos.

Meditacions Metafísiques

Text 6

Què vol dir pensar?

Mitjançant la paraula pensar entenc tot allò que ocorre en nosaltres de tal manera que ens n'apercebem immediatament. Així doncs, no solament entendre, voler, imaginar, sinó també, sentir és considerat aquí el mateix que pensar.

Principis de la filosofia I

Text 7

L'exemple de la cera

Prenem, per exemple, aquest tros de cera que acaba de ser tret del rusc: encara no ha perdut la dolçor de la mel que contenia; conserva encara una mica de l'olor de les flors de les quals ha estat recollida; el seu color, la seva figura, la seva magnitud són ben perceptibles. És dur, fred, manejable i si el colpegem produirà algun so. En fi, hom hi troba totes les coses que permeten conèixer distintament un cos. Però, vet aquí que, mentre estic parlant, algú l'atansa al foc. El que hi restava de sabor s'exhala, l'olor s'evapora, el color canvia, la figura es perd, la fragància augmenta, esdevé líquid, s'escalfa, gairebé no se'l pot tocar i, si el colpegem, ja no produirà cap so. Tenim la mateixa cera després d'aquests canvis? Heu de reconèixer que si: ningú ho negarà. Què és, doncs, el que coneixem amb tanta distinció en aquell tros de cera? Certament, no pot ser res de tot el que he observat mitjançant els sentits, ja que han canviat totes les coses que percebíem pel gust, l'olfacte, la vista, el tacte o l'oïda. I, tanmateix, la cera continua sent la mateixa. Potser, tal com ara ho penso, aquesta cera no era ni aquella dolçor de mel ni aquella agradable olor de flors, ni aquella blancor, ni aquella figura, ni aquell so, sinó únicament un cos que una mica abans se'm manifestava sota aquelles formes i, ara, sota unes altres. Cal, doncs acordar que jo no puc comprendre amb la imaginació el que és aquell tros de cera i que només ho puc fer a través de l'enteniment: em refereixo a aquest tros de cera en particular, doncs, pel que fa a la cera en general, això encara resulta més evident.

Meditacions metafísiques II